

A HÁTULAPON

HALLGASD A NEOLITIKUS FURULYASZÓT!

Kilencezer éves, szinte sértetlen csontfurulyákat találtak kínai régészek egy neolitikus lelőhely feltárásán a Honan tartománybeli Yiahuban, a Sárga folyó völgyében, ahol igen jól szervezett társadalom működött Kr. e. 7000 és Kr. e. 5700 között. A lelőhelyen – amelynek máig csak egy töredékét tárták fel – többek között gondosan megformált eszközöket, edényeket és fegyvereket is találtak.

A most előkerült furulyák (a leghosszabb 24 centiméter) nem a legrégebb ilyen hangszerek, hiszen Szlovéniában 1995-ben egy barlangban Neander-völgyi emberek szerszámai mellett egy 45 000 éves furulyát találtak. A csontból készült hangszereken azonban csak két lyuk van, s mivel nem sikerült megszólaltatni, a kutatók nem állítják határozottan, hogy az eszköz valóban hangszerként szolgált.

A mostani leletanyag – öt-hat szinte ép és mintegy harminc töredékes hangszer – a legősibb olyan furulyákból áll, amelyek meg is szólaltathatók. Az igen jó állapotban megmaradt, darumdár üreges szárnycsontjából készült furulyák hangját elemezve kiderült, hogy a zeneszerszám hét lyuka ugyanazt a hangsort adja, mint a nyugati dó-re-mi zenei skála. Vagyis nemcsak egyes hangokat szólaltathattak meg rajta, hanem dallamokat is előadhattak vele. A furulyák hangskálája egyértelműen bizonyítja, hogy a kőkorszak embere zenét is alkotott. Hogy milyent, azt természetesen nem tudjuk, de hogy miképp szólhatott, azt igen, s meg is hallgathatja bárki a www.bnl.gov/bnlweb/flutes.html weboldalon. Az egyik 9000 éves furulyán *Taoying Xu* játszik egy ősi kínai népdalt.

– J –

■ A riói Copacabana és Ipanema strandján szilveszter éjszakáján – páratlan látvány – a fehér homokon millió apró láng. A homokba körbe állított gyertyák messzire világítanak. Az óceán partján *Yemojának*, minden vizek úrnőjének állítanak így oltárt. Aztán piciny kék-fehér csónakokba papírra írt újévi jókívánságokat he-

LÁTOGATÓBAN

A számunkra különös és elragadó oltárok, amelyek most január derekáig a *Néprajzi Múzeumban* láthatók, Amerikából jöttek, a New York-i *Museum for African Art* gyűj-

s azok magukkal vitték és századokon át megtartották, gyakorolták afrikai hitüket, vallási szertartásaikat. Az oltároknak, a mennyekkel való érintkezés helyeinek, miként a világ csaknem minden vallásában, nagy szerepük volt az afrikai hitvilágban is. A kiállítás az afroamerikai oltárok két – joruba és kongói – fő típusát helyezi a kö-

AZ UMBANDA
VALLÁS
OLTÁRA
RIO DE
JANEÍRÓBAN

YEMOJA
OLTÁRA
NIGÉRIÁBAN

NAP-
LEMENTE –
„UDVAR-
MŰVÉSZET”
MISSISSIPPI
DÉLNYUGATI
VIDÉKÉN

lyeznek el, s ezeket éjfélkor a tengerbe dobják.

Egy másik oltáron sajátságosan keverednek a *katolikus jelképek* és az *ősi istenségek szobrai*, szimbolikus és nagyon hétköznapi tárgyak, ételek, italok és a Világmindenségre utaló jelek.

Amott egy fa ágaira színes kerámiatálatok rögzítettek – ez egy jellegzetes brazil *loruba oltár*, amelyen minden edény egy-egy személy és az istenség egységét jeleníti meg.

És vannak oltárok, amelyeken festett műanyag üvegek díszlenek, másokon dúsan redőzött textíliák és zászlók tekerednek, de vannak olyanok is, amelyeket szekercék, ételek, italok, gyümölcsök, banánlevelek, csengők, állatagancsok, íjak, nyilak, vastárgyak, sőt még ipari fémhulladékok is ékesítenek.

ményéből. Ott mutatták be először

Az istenek arca – afroamerikai oltárok

című kiállítást, amely vándortárlattá alakítva több amerikai és európai nagyvárost megjárva érkezett hazánkba.

Rabszolgaként afrikaiak ezrei kerültek Amerikába,

zéppontba, mégpedig úgy, hogy egységes egésznek tekinti a vallási és művészi jelképeket.

A nyugat-afrikai jorubák – innen a tárlat címe is – az oltárt az istenek arcának tekintik, olyan enyhülést adó helynek, ahová az áldozati edényeket is elhelyezik. A közép-afrikai kongóiak számára az oltár a földi és az égi világ útke-resztesztődéseként jelenik meg. Ők őseik sírját változtatják oltárrá, s ehhez felhasználják a Nap járásának, az élet ciklusainak meg a lélek vándorlásának szimbólumát, mindezt egy körbe rajzolt kereszttel fejezve ki. Az oltárokat az afrikai vallási hagyományokat követő papok és gyógyítók készítették, és a hívek adományait helyezték el rajtuk.

K. M.